

คำวินิจฉัย (พิตวา) จุฬาราชมนตรี ที่ 06/2554

เรื่อง สัตว์ฮาลาลที่ถูกเลี้ยงจากอาหารสัตว์ที่ผสมสิ่งที่ยะฮฺรอม

คำถาม : สัตว์ฮาลาลที่มุสลิมสามารถบริโภคได้ตามหลักการศาสนาอิสลาม แต่ถูกเลี้ยงจากอาหารสัตว์ที่ผสมสิ่งที่ยะฮฺรอม เช่น ผลิตภัณฑ์อาหารสัตว์บางชนิด มีการนำเอาเลือดผ่านกระบวนการให้เป็นผงหรือเม็ดผสมเข้ามาในผลิตภัณฑ์นั้นด้วย มีข้อชี้ขาดตามศาสนบัญญัติอย่างไร?

คำวินิจฉัย

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على سيدنا محمد وعلى آله وصحابه أجمعين ... وبعد :

นักนิติศาสตร์อิสลามมีทัศนะตรงกันว่า เลือดของสัตว์ที่มีไซสัตว์น้ำนั้นเป็นนะญิส ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเลือดนั้นจะออกจากสัตว์ที่มีชีวิตอยู่หรือตายแล้วก็ตามในสภาพที่เลือดนั้นพุ่งหรือไหล⁽¹⁾ ดังนั้นเมื่อมีการนำเลือดมาใช้เป็นส่วนผสมในผลิตภัณฑ์อาหารสัตว์ เพื่อใช้เป็นอาหารเลี้ยงสัตว์ที่อนุมัติให้บริโภคเนื้อของมันตามศาสนบัญญัติได้ ก็ถือว่าเป็นการใช้สิ่งปนเปื้อนนะญิสมาเป็นอาหารเลี้ยงสัตว์ดังกล่าว ซึ่งเรียกสัตว์ที่กินนะญิสหรือสิ่งปนเปื้อนนะญิสว่าอัล-ญัลลาละฮ์ ไม่ว่าจะเป็สัตว์จำพวก วัว อูฐ แพะ แกะ สัตว์ปีก หรือสัตว์น้ำก็ตาม นักนิติศาสตร์อิสลามมีทัศนะต่างกันในเรื่องชี้ขาดว่าด้วยการบริโภคเนื้อของสัตว์ประเภทนี้แบ่งออกเป็น 2 ทัศนะ ดังนี้

1) นักวิชาการกลุ่มหนึ่งจากฝ่าย อัช-ชาฟีอีฮ์ และเป็นรายงานหนึ่งจากฝ่ายอัล-ฮัมบะลีฮ์ ระบุว่า การบริโภคเนื้อสัตว์ประเภทนี้ ถือเป็นสิ่งต้องห้าม เนื่องจากมีหลักฐานระบุเอาไว้อย่างชัดเจนในหะดีษที่รายงานจากอิบนุ อุมร์ رضي الله عنه ว่า

“ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ أَكْلِ الْجَلَالَةِ وَالْبَانِيهَا ”

(1) อัลด-ดุรุลมุคต้าร : 1/212, อัล-ฮิดายะฮ์ วันนิยาเยฮ์ : 1/171, บิดายะตุล มุญญะตะฮิด : 1/79, ซาดุลมะฮาด : 1/74, มุฆนีย์อัล-มุห์ตัจญ์ : 1/79, อัล-มุฮัลลา : 1/133

“ท่านเราะซูล ﷺ ห้ามรับประทานสัตว์ที่กินนะญิสเป็นอาหาร และน้ำมันของมัน”

(อบูดาอูด : 3785)

2) ทักษะของฝ่ายอัล-มาลิกีย์ และเป็นทักษะที่ถูกต้องที่สุดในฝ่ายอัล-ฮะนะฟีย และ มีน้ำหนักในฝ่ายอัช-ชาฟีอีย ตลอดจนเป็นทักษะของนักวิชาการฝ่ายอัล-ฮัมบะลีย ระบุว่า : เป็นที่น่ารังเกียจแบบมักรูฮ์ตันซีฮ์ ในการบริโภคเนื้อสัตว์ที่กินนะญิสเป็นอาหารและการเป็นที่น่ารังเกียจนั้น ไม่ถือว่าเป็นการห้ามบริโภคเนื้อของสัตว์ดังกล่าว ⁽¹⁾ ส่วนขนาดปริมาณของนะญิสที่สัตว์กินแล้ว กลายเป็นสัตว์ประเภท อัล-ญุลลาละฮ์นั้น บรรดานักนิติศาสตร์อิสลามมีความเห็นต่างกัน ที่ถูกต้องที่สุดในมัซฮับอัล-ฮะนะฟีย และเป็นคำกล่าวหนึ่งในหมู่นักวิชาการสังกัดมัซฮับอัช-ชาฟีอีย ตลอดจนเป็นรายงานหนึ่งจากฝ่ายอัล-ฮัมบะลียถือว่า เมื่ออาหารส่วนใหญ่ที่สัตว์กินนั้นเป็นนะญิสก็ถือว่าเป็น สัตว์ประเภทอัล-ญุลลาละฮ์ ถ้านะญิสเป็นส่วนน้อยก็ถือว่าไม่มีผลแต่อย่างใด ส่วนทักษะที่ถูกต้อง ในมัซฮับอัช-ชาฟีอียนั้นไม่พิจารณาความมากหรือน้อยของนะญิสที่อยู่ในอาหาร แต่พิจารณาถึง กลิ่นและความเหม็น หากพบว่าเนื้อของสัตว์หรืออื่นจากเนื้อที่มีกลิ่นของนะญิสและความเหม็น ก็ถือว่าสัตว์นั้นเป็นสัตว์ประเภทอัล-ญุลลาละฮ์ ถ้าไม่เป็นเช่นนั้นก็ไม่ใช่ ⁽²⁾

ดังนั้น เมื่อพิจารณาถึงผลิตภัณฑ์อาหารสัตว์ที่มีส่วนผสมของเลือดซึ่งเป็นนะญิสว่ามีอัตรา ส่วนผสมในปริมาณที่มากกว่าส่วนผสมอื่นๆ ที่มีไขมันและไขเลี้ยงสัตว์เป็นประจำจนกระทั่งเนื้อ ของสัตว์มีกลิ่นเหม็น ก็ถือว่าสัตว์นั้นเป็นอัล-ญุลลาละฮ์ที่การบริโภคเนื้อของมันเป็นที่ต้องห้ามใน ทักษะของนักวิชาการกลุ่มแรกหรือมักรูฮ์กะรอฮะฮ์ ตันซีฮียะฮ์ในการบริโภคเนื้อของสัตว์นั้น ตาม ทักษะของนักวิชาการกลุ่มที่ 2 ดังที่กล่าวมา แต่ถ้าอัตราส่วนผสมของนะญิสที่ผสมในผลิตภัณฑ์ อาหารสัตว์มีปริมาณเพียงเล็กน้อย หรือน้อยกว่าส่วนผสมอื่นที่มีไขมันและไขเลี้ยงสัตว์ สัตว์ที่กินอาหารจาก ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวก็ไม่เข้าข่ายว่าเป็นอัล-ญุลลาละฮ์ และผลิตภัณฑ์อาหารสัตว์นั้นก็มิใช่ตัวนะญิส แต่เป็นสิ่งที่ปนเปื้อนนะญิส ซึ่งนักนิติศาสตร์จำนวนมากกล่าวว่า อนุญาตให้เลี้ยงสัตว์ด้วยอาหารที่ ปนเปื้อนนะญิสได้ ⁽³⁾ อย่างไรก็ตาม บรรดานะญิสนั้นหากแปรสภาพไปมีคุณสมบัติอื่นก็ย่อมอนุญาต ให้ใช้เป็นอาหารสัตว์ได้ เช่น การนำเลือดสัตว์มาผ่านกระบวนการแปรรูปให้เป็นผงหรือเม็ด เป็นต้น ส่วนกรณีเมื่อผ่านกระบวนการแปรรูปแล้ว ยังไม่มีการแปรสภาพของคุณสมบัติเดิมไปเป็นอื่นและถูก นำมาใช้เป็นส่วนผสมในอัตราปริมาณส่วนใหญ่ก็ถือว่าเป็นสิ่งต้องห้ามตามทักษะของนักวิชาการกลุ่ม ที่หนึ่งและเป็นมักรูฮ์ตามทักษะของนักวิชาการกลุ่มที่สอง แต่ถ้าอัตราส่วนของนะญิสที่ยังคงสภาพ

(1) อัล-อุมม์มะฮ์ วัช-ชะบาอิห์ ฟิลฟิถิลอิสลามียะ; ดร.อบูสะรีฮ์ มุฮัมมัด अबดุลฮาดีย : หน้า 72

(2) อัล-อุมม์มะฮ์ วัช-ชะบาอิห์ ฟิลฟิถิลอิสลามียะ; ดร.อบูสะรีฮ์ มุฮัมมัด अबดุลฮาดีย : หน้า 72-73

(3) อัล-อุมม์มะฮ์ วัช-ชะบาอิห์ ฟิลฟิถิลอิสลามียะ; ดร.อบูสะรีฮ์ มุฮัมมัด अबดุลฮาดีย : หน้า 74

และยังมีคุณสมบัติเดิมมีอัตราปริมาณน้อยกว่าส่วนผสมอื่นที่สะอาดก็เป็นสิ่งที่ยอนุญาต (1)

ดังนั้น แนวทางปฏิบัติในกรณีนี้ก็คือ ต้องกำหนดช่วงระยะเวลาในการกักสัตว์ที่เข้าข่ายว่าเป็น อัล-ญัลลาละฮ์เอาไว้ก่อนทำการเชือด โดยหยุดการให้อาหารที่เป็นเนื้อหรือป้อนเนื้อ และให้อาหารที่สะอาดจนกระทั่งค่อนข้างแน่ใจว่า ความเป็นเนื้อหรือการมีกลิ่นเหม็นนั้นหมดไปจากเนื้อสัตว์ ซึ่งระยะเวลาในการกักสัตว์นั้นไม่มีกำหนดเวลาที่แน่นอนตายตัว ขึ้นอยู่กับสภาพของสัตว์ที่กินเนื้อหรืออาหารป้อนเนื้อเป็นหลัก สัตว์บางตัวอาจจะต้องถูกกักเอาไว้เป็นเวลาถึง 40 วัน หรือน้อยกว่านั้นตามสภาพและความเหมาะสม เมื่อพ้นสภาพดังกล่าวแล้วสัตว์ที่ถูกเชือดก็ไม่ถือเป็นอัล-ญัลลาละฮ์อีกต่อไป และเนื้อของมันก็เป็นสิ่งที่สะอาดและสามารถบริโภคได้โดยไม่มักรู้อะแต่อย่างใด

والله اعلم بالصواب

อาคิส พิทักษ์คุมพล

จุฬาราชมนตรี

(1) ตัฟซีร์อัล-กุรอาน : 7/118, นัยลุลเอาฏอร : 8/123, 124, ฮาซียะฮ์ อิบนิ อับดีน : 5/194-196, อัล-มุฆนีฮ์ : 8/593-594